

ANALIZA

REFORMA OBRAZOVANJA IDE DALJE

PIŠE: **BLAŽENKA DIVJAK**
 Ministrica znanosti
 i obrazovanja

**VAŽNO JE POKRENUTI OBRAZOVANJE I ZNANOST
 IZ LETARGIJE DA SVOJ RAZVOJ TEMELJIMO NA
 KREATIVNIM I OBRAZOVANIM LJUDIMA**

PRILIKA ZA IZVI

Kraj godine prilika je da se podvuče crta i ocijeni gdje smo, ali i da se postave ciljevi za sljedeću godinu. Godina iza nas bila je burna jer su nas mnogi željeli zaustaviti, ali smo istovremeno dobili vjetar u jedra od brojnih učitelja, učenika, roditelja, profesora, znanstvenika i organizacija. Tako je Europska komisija prvi put naše korjenite reforme u obrazovanju pohvalila i proglasila ih ambicioznima. Sredstva za znanost i obrazovanje sustavno se povećavaju u državnom proračunu, a iz europskih fondova deset smo puta više sredstva ugovorili u posljednjih godinu i pol dana nego u prethodnim periodima.

Diskete konačno ostale u povijesti

Naglasak je bio na cjelovitoj kurikularnoj reformi koja naše škole uvodi u 21. stoljeće, ali i na reformi strukovnog i visokog obrazovanja koja treba odgovoriti na sadašnje i buduće potrebe tržišta rada i velikih društvenih izazova modernog društva.

Informatika je konačno, nakon godina isprika, postala obvezni predmet u svim osnovnim školama i više se ne uči o disketama, već u potpuno novom kurikulumu učenici na suvremeni način uče relevantne teme počevši od sigurnosti na internetu do programiranja i to sve na novoj opremi u koju je uloženo 37 milijuna kuna. Uspješno smo zaštitili sustav obrazovanja od onih koji žele na njemu ostvariti ekstraprofit (donesen je Zakon o udžbenicima koji unosi kvalitetu, ali istovremeno i regulira cijenu i težinu udžbenika); izmijenjen je Zakon o strukovnom obrazovanju koji je otvorio put reformi u strukovnom obrazovanju; donesen je Zakon o studentskim poslovima koji štiti studenta koji radi) ili ga ostavi u tami kako bi ostvarili svoje ideološke interese (donesen je Zakon o odgoju i obrazovanju koji je podloga za cjelovitu kurikularnu reformu). U tim

NOVA PARADIGMA poučavanja donosi puno veći naglasak na istraživačku i problemsku nastavu i bitno smanjuje bubanje činjenica bez razumijevanja, pojašnjava ministrica

**NAJVEĆI SLABO
 ISKORIŠTENI
 POTENCIJAL SU
 SVEUČILIŠTA
 KOJA TREBAJU
 JASNE
 RAZVOJNE
 CILJEVE**

procesima presudna je bila politička potpora HNS-a stručnom timu u Ministarstvu. U obrazovanju i znanosti treba široki put otvoriti za izvrsnost te poticanje i nagrađivanje najboljih. Očuvanje nacionalnog identiteta i pozitivne tradicije treba biti uključeno u novu školu, ali istovremeno je neophodno okretanje vještinama i znanjima koji će našoj djeci omogućiti kvalitetan posao i sretan život. Kurikularna reforma ušla je prvi put u sve predmete u prvim i petim razredima osnovnih škola i prvim razredima srednjih škola te u prirodoslovne predmete u sedmim razredima u 74 škole i

obuhvatila 8500 učenika i 2000 učitelja, ravnatelja i stručnih suradnika. Nova paradigma poučavanja donosi puno veći naglasak na istraživačku i problemsku nastavu i bitno smanjuje bubanje činjenica bez razumijevanja. Od samog početka eksperimentalne faze kurikularne reforme pod nazivom Škole za život, uspostavljeni su mehanizmi praćenja (monitoringa) i vrednovanja (evaluacije) eksperimentalnoga programa i rezultati se trenutačno implementiraju u unapređenje procesa uvođenja reforme u sve škole od jeseni 2019. Naime, nije relevantno pitanje treba li nama reforma obrazova-

nja jer sva važna nacionalna i međunarodna istraživanja pokazuju da je hitna i nužna. Također nije sporno da su izrađeni primjereni kurikulumi jer je to potvrdila i međunarodna recenzija.

Krucijalno je pitanje kako reformu uvesti u učionice, kakve uvjete treba osigurati da bismo postigli da su učenici zadovoljni, učitelji motivirani, a učenje i poučavanje usmjereno rješavanju problema, istraživanju, timskom radu, poticanju kreativnosti i inovativnosti učenika i učitelja te razvoj vrednota temeljenog na ustavnim kategorijama (Čl. 3 Ustava RH). Odgovore o tome kako to postići dobivamo izravnim kontaktom sa školama, ali još važnije od toga je aktivno uključivanje učitelja, ravnatelja, suradnika i mentora u proces zajedničkog kreiranja reforme putem dijeljenja primjera dobre prakse i dizajniranja rješenja za konkretne izazove naših škola i učenika.

Takav pristup važno je trajno zadržati u našem obrazovnom sustavu jer nas linearni model uvođenja reforme čini tromima u vremenu kada su promjene strelovite i još se ubrzavaju. U tom kontekstu ubrzali smo i proces digitalne transformacije škole, u sklopu kojeg smo uveli novi kurikulum informatike, opremamo škole i razvijamo digitalne vještine svih u sustavu, imajući pri tome u vidu da je tehnologija uvijek u službi pedagogije i postizanja odgojno-obrazovnih ishoda – dakle, sekundarna, ali danas nužna. Evaluacija eksperimentalnog programa razlog je što smo s edukacijom učitelja i suradnika počeli pet mjeseci ranije. Ovo je ogromni obrazovni pogon, dosad neviđen u Hrvatskoj jer treba provesti edukacije

UZ POHVALE KOMISIJE

SUSTAV ZNANOSTI I OBRAZOVANJA, KOJI SE NIJE REFORMIRALO DESETLJEĆIMA, IMA PROBLEMA NA RAZLIČITIM RAZINAMA

RSNOST

za 45.000 učitelja i suradnika, a to je grad veličine Varaždina.

Pored toga, sustav znanosti i obrazovanja, u koji se nije ulagalo niti ga se ozbiljnije reformiralo desetljećima, ima problema na različitim razinama i treba ih sustavno rješavati. Tako je započet rad na akcijskom planu za prevenciju i borbu protiv nasilja u školama koji treba na cjeloviti način obuhvatiti temu i u kojem je jasna poruka da nitko nema pravo na nasilje i nasilje nije prihvatljiv odgovor. Nadalje, sustav stručnog nadzora u školama treba osuvremeniti. Njegovanje izvornosti i zadržavanje najboljih u sustavu vidi se po tome što smo prvi put uveli značajno nagrađivanje učitelja (30% povećanja plaće u dijelu radnog vremena u kojem se radi na EU projektima, 100 nagrada za učitelje za najbolje digitalne obrazovne sadržaje, priznavanje rada u eksperimentalnim školama), a Pravilnik o napredovanju i nagrađivanju početkom 2019. ulazi u javno savjetovanje. U znanosti je osigurano više od 300 radnih mjesta za mlade znanstvenike koji će zajedno sa svojim obiteljima ostati u Hrvatskoj. Posebna pažnja posvećena je strukovnom obrazovanju u kojem je 70 posto naših srednjoškolaca i koje je do sada bilo zapostavljeno i što je rezultiralo time da velik udio učenika nije razvio vještine koje su im omogućavale nalaženje dobrog posla u 21. stoljeću. U srpnju 2018. imenovali smo 25 regionalnih centara kompetentnosti (RCK) u pet prioritarnih područja (turizam i ugostiteljstvo, elektrotehnika i informatika, poljoprivreda, zdravstvo i strojarstvo). Nadalje, napravljen je novi nacionalni kurikulum za strukovno obrazovanje na temelju kojeg je uveden eksperimentalni program dualnog obrazovanja koji podrazumijeva tijesnu suradnju s konkretnim poslodavcima u nekoliko deficitarnih zanimanja. Otvořen je natječaj za povlačenje sredstava iz EU fonda za infrastrukturno opremanje, a pripremljen je i natječaj u Europskom socijalnom fondu (ESF) za razvoj novih programa i vještina u RKC-ovima. Ukupna vrijednost ovih natječaja prelazi milijardu kuna.

Najvažnija razlika između suvremenih uspješnih i neuspješnih ekonomija leži u sustavnom angažiranju istraživanja, inovacija i visokog obrazovanja u gospodarskoj agendi. Nobelova nagrada za ekonomiju ove godine otišla je u ruke Paulu Romeru koji je pokazao važnost inovacija za dugoročni gospodarski uspjeh. Na tom tragu je pridruživanje Hrvatske u velike europske projekte kao što su najveći svjetski laboratorij CERN i Europska svemirska agencija ESA koji daju neslućene mogućnosti uključiva-

nja i razvoja hrvatskog inovativnog poslovnog sektora.

Međutim, naš najveći slabo iskorišteni potencijal su naša sveučilišta. Kako bi se sveučilišta potaknula da stave veći naglasak na razvojne ciljeve, Vlada je u rujnu 2018. donijela Odluku o programskom financiranju u kojoj se veća sredstva daju onima koji ostvaruju bolje rezultate. Primjerice, studiji koji su deficitarni dobit će mogućnost financiranja povećanja kvote, više novca dobit će oni koji pokazuju da su konkurenti u međunarodnim okvirima i oni koji surađuju s gospodarstvom na razvoju inovacija. Pregovori sa sveučilištima o četverogodišnjim programskim ugovorima su započeli i očekujemo da će biti sklopljeni početkom 2019. godine. Sredstva za programsko financiranje iz državnog proračuna povećana su za 17 posto, a omogućeno je i korištenje stotina milijuna kuna ESF-a. Unatoč tome, nisu svi na sveučilištima i institutima oduševljeni novim pristupom jer se zahtijevaju mjerljivi rezultati, transparentnost rada i trošenja.

Novi zakonski okvir za znanost i visoko obrazovanje koji razvijamo omogućit će ambicioznim sveučilištima i institutima iskorak u organizacijskom smislu koji će otvoriti bolje mogućnosti mladim znanstvenicima, ali i svim drugim ambicioznim pojedincima koji do sada nisu dobili priliku jer su se na mnogim vodećim mjestima umrežili oni koji isključivo brinu o svojem uskom interesu.

Vrlo ambiciozni ciljevi za 2019.

U tom smjeru ide i novi granski kolektivni ugovor za zaposlenike u znanosti i visokom obrazovanju, koji je nakon gotovo pet godina potpisan s resornim sindikatom. Njime se potiče znanstvena izvrsnost, rad na projektima, ali se omogućava i fleksibilna podjela radnog vremena, a posebno štiti mlade znanstvenike. Ove godine potpisani su i granski kolektivni ugovori za zaposlenike u osnovnim i srednjim školama koji uređuju sustav radnih prava u školstvu. Dakle, ciljevi za 2019. godinu vrlo su ambiciozni, ali mi smo samo nakon godinu dana uspjeli dobiti snažnu poruku Europske komisije, ali i brojnih domaćih dionika, da su naši reformski procesi ambiciozni i pogađaju bit, tako da je važno ostati na tom putu i pokrenuti hrvatsko obrazovanje i znanost iz letargije. To će nam omogućiti da se priključimo državama koje svoj razvoj temelje na kreativnim i obrazovanim ljudima i uspješnom sustavu podrške za mlade, inovativne, poštene i vrijedne ljude. Dajmo priliku izvrsnima i bit će nam bolje!